

Oponentský posudek

disertační práce MgA. Terezy Durdilové

BUDOVÁNÍ VZTAHU S PROSTOREM JAKO PŘEDPOKLAD AUTORSKÉ KONDICE

Práce Terezy Durdilové je hodná pozornosti jak pro téma, tak pro postupy, jimiž se k tématu dostává. Téma člověk a prostor je téma podstatné a v kontextu psychosomatických disciplín na KATaP ještě systematicky nezpracované. Tereza má k tématu „intimně“ blízko, což dokladuje v introspektivní sondě Já a prostor, která rekonstruuje její vnímání prostoru od dětství, vč. snů. K tématu je povolána i svým bakalářským studiem scénografie a pozdější setkání se sociální ekologií Bohuslava Blažka taky nezůstalo bez vlivu. K artikulovanějšímu uvědomování tématu došlo paradoxně (anebo logicky) až na KATaP, v prázdném prostoru DJ anebo třeba při osahávání a přesahování prostoru hlasem v rámci výchovy k hlasu. Je třeba říci, že prostor není pro Terezu Durdilovou místem k manipulaci, ale naopak místem k setkání a dialogu, místem, který má svou apelativnost, schopnost něco nám říci, o něco si říci, a my můžeme být s to na tyto výzvy tvořivě, plně a autenticky reagovat. Tato interaktivnost má pro Terezu Durdilovou zcela přirozeně dimenzi jak tělovou, tak duševní a duchovní.

Disertace sestává v podstatě ze dvou částí. První je spíše teoretická, druhá spíše empirická. V té první, teoretičtější části si Tereza Durdilová pro své myšlení o prostoru našla „své“ autory. Jde tedy o výběr těch autorů, kteří korespondují s jejím „viděním“. Od nich čerpá podporu ve své cestě, terminologii, názory, inspiraci. Svě čtení těchto autorů neustále konfrontuje se svou vlastní zkušeností na poli scénografie, ale zejména psychosomatických disciplín a autorského herectví. Jde tedy o čtení výběrové, specifické a subjektivní, ale Durdilové zkušenostní zázemí, které dovede přirozeně a důvěryhodně zpřítomnit, dává tomu čtení jasný rámec a svou hodnotu. Inspirativně autorku oslovil zvláště Gaston Bachelard se svou básnivou Poetikou prostoru, Moshé Feldenkrais a jeho pojetí vnitřního a vnějšího světa, Dennis Lewis a naše hlasové pedagožky (Libuše Válková, Ivana Vostárková, Tereza Roglová), pokud jde o prostorovost, dech a hlas, kognitivistické zvažování prostoru Ivanem M. Havlem a jeho kolegy. Atd.

Druhá část disertace zachycuje experimenty, které Tereza Durdilová podnikala se svými spolužáky a asistenty z dialogického jednání v letech 2006-2011. (DJ v sedmi různých prostorách, pokud možno opakovaně: KALD, Disk, Divadlo Nablízko, Gradana, ND, DNZ). Zdá se mi, že šlo o jakýsi tekutý experiment. Zkraje byla hlavní dvojotázka (Co se děje s člověkem a jeho jednáním při změně prostoru, k čemuž se hodí využít dialogické jednání jako jasně danou situaci směřující své účastníky k všímavosti si, co se s nimi děje a ponechává svobodu k experimentu. Druhým možným úhlem pohledu je zkoumat, co se stane s dialogickým jednáním jednotlivých frekventantů při změnách prostoru, a zda jsou tyto proměny vnějších podmínek pro jejich dialogické jednání a psychosomatickou kondici prospěšné či nikoli. /s. 103/) Okolnosti experimentů se však záměrně i nezáměrně proměňovaly a bylo čím dál víc jasné, že jakási „objektivní“ výpovědní hodnota, pakli by vůbec byla někdy možná, se vlivem těchto změn velice relativizuje. V základě šlo dle mého o dvě hlavní okolnosti: jednak proměnlivé složení skupiny, která se pokusů zúčastňovala, jednak velmi odlišné, ba protichůdné prostorové podmínky (zejména přítomnost kulis na scéně). Předpokládaná komparativnost brala postupně za své. Myslím, že to nevádí, protože důležitějším tématem se čím dál více stávala otázka, co a jak lze vůbec zkoumat. Jak nastavovat podmínky tohoto pokusu, kterou okolnost můžeme změnit, kterou je třeba dodržet. (Nejvíce mě překvapilo, že absence asistenta nabourala do tak velké míry soustředěné zkoušení.) Zdá se mi, že postupně Tereza Durdilová přicházela na to, že méně bude více. Například že sama změna prostoru je změna velká a podstatná (což je ostatně přesně v intencích toho, jak sama autorka prostor zhodnocuje). Myslím, že doktorandka je vybavená, aby pokus energicky připravila, aby bez paniky zjišťovala, co je potřeba změnit, aby pokus poctivě zachytila a kladla si důsledně otázky co a jak dál. V této otevřenosti, transparentnosti a zasvěcování nás do všech podstatných okolností (i pochyb) spatřuji největší přínos. Vidíme, jak to má Tereza, jak a kudy se vypravila a tím pádem, jak a kudy se

můžeme či nemůžeme, chceme či nechceme vypravit sami. Jist si nejsem, zda naopak poněkud nepřeceňuje základní výstupní materiál svých pokusů, a tím myslím diskuse a reflexe zúčastnivších se. Jim je věnován v disertaci poměrně velký prostor, ale méně analýzy. U videomateriálu mám v menší míře podobný pocit. Je to trochu škoda, protože z toho, co Tereza Durdilová jako analýzu videozáznamů nabídla, je patrné, že analyzovat umí.

Práci doporučuji k obhajobě zejména pro schopnost otevřít (a vydržet) nová témata. Jako neobligatorní otázku kladu, zda a do jaké míry se skutečně vynořuje onen rozpor, který jsem citoval coby dvojotázku ze s. 103, viz výše.

V Černém Volu dne 23. 6. 2013
Doc. Michal Čunderle, Ph.D.